

MEASURE FOR MEASURE

Thijs J. Maarleveld

Niels Bohrs Vej 9
6700 Esbjerg, Denmark
E-mail: t.maarleveld@hist.sdu.dk

'To Sea or not to sea' is clearly inspired on the winged Shakespearean words 'to be or not to be'. The title of this symposium thus also indicates a certain inevitability. It is as it were a condition of existence to go to sea. Where my own existence is concerned this inevitability always seems to have played a dominant role, but this is probably less relevant here. It is more important that in my own development this inevitability corresponded to a large extent with an inevitably growing interest in the sea and in the underwater world in general. In the 1960s it was still an area that was only explored by few, but this has changed drastically in the mean time. Traditionally there are widely divergent and sometimes conflicting views and interests as regards the use of the sea and everything located below the surface. Obviously, this is not something that is limited to the sea only; it is rather the method by which these different interests are traditionally balanced that is exceptional. Traditionally this is not done in advance or in an administrative manner but afterwards when conflicts have got out of hand and need to be settled in court. In this respect we can see an inevitable development as well.

The inevitably larger pressure on the use of the sea and the inevitable increase of the kinds of use and experience inevitably create a situation where interests increasingly need to be balanced. This results in a specific role for the government organising the balancing of interests, regardless whether this is the Flemish Community, the Kingdom of Belgium, the European Union or a group of states that participate in an international convention for reasons of safety or any other reasons.

As regards archaeology, this inevitable development means that archaeological policy and heritage protection in different zones have to be in line with each other. A government and its supporters have to balance the different interests according to clear procedures that offer equal legal security to equal parties. The principles used by a government within this context for one zone cannot conflict with the principles used for another zone. A complicating factor is the fact that insights on the meaning of heritage and the method by which heritage is valued and the method by which the formal valuation with legal consequences may be realised is to a large extent subject to change. In spite of the inevitability of the choice of 'to Sea or not to Sea', this means that the development of a system for administration and conservation of monuments and historic buildings as already available on land will not be an easy process. To the contrary. The general interests as well as the long-term objectives regarding public benefit may be the same, but this does not make it less impossible or less undesirable to carry through changes in one go.

No, in practice there is only one Shakespearean way to take the inevitable route to the sea, more in particular 'measure for measure'. During the lecture governmental developments of the last decades on the national, regional and global level will be discussed step by step, 'measure for measure'.

MEASURE FOR MEASURE

Thijs J. Maarleveld

Niels Bohrs Vej 9
6700 Esbjerg, Denemarken
E-mail: t.maarleveld@hist.sdu.dk

'To Sea or not to Sea' is duidelijk geïnspireerd op de gevleugelde Shakespeariaanse woorden 'to be or not to be'. Als zodanig geeft de titel van dit symposium ook een zekere onvermijdelijkheid aan. Het is als het ware een zijnsvoorwaarde om de stap zeewaarts te zetten. Kijk ik naar mijn eigen bestaan, dan lijkt die onvermijdelijkheid steeds sturend te zijn geweest, maar dat doet hier wellicht iets minder ter zake. Belangrijker is dat die onvermijdelijkheid in mijn eigen ontwikkeling in belangrijke mate gelijk op liep met een groeiende belangstelling voor de zee en de onderwaterwereld in den brede. Was het tot in de jaren zestig een gebied waar weinigen binnentraden, dan is dat inmiddels drastisch veranderd. Traditioneel is er bij gebruik van de zee en hetgeen zich onder het wateroppervlak bevindt sprake van uiteenlopende uitgangspunten en belangen die soms tegenstrijdig zijn. Daarin is de zee natuurlijk geen uitzondering, maar wat wel uitzonderlijk is, is de wijze waarop de afweging tussen conflicterende belangen traditioneel plaatsvindt. Traditioneel is dat niet vooraf en administratief, maar achteraf, als conflicten uit de hand zijn gelopen en gerechtelijk beslecht moeten worden. Ook daar echter zien we een onvermijdelijke ontwikkeling.

De grotere druk op het gebruik van de zee en de toename van soorten gebruik en beleving leiden er onvermijdelijk toe dat meer en meer belangenafweging naar voren wordt gehaald. Dat betekent een rol voor de Overheid die de belangenafweging organiseert, of dit nu de Vlaamse Gemeenschap is, het Koninkrijk België, Europa of een groep staten die om veiligheids- of andere redenen deelnemen aan een internationale Conventie.

Wat de archeologie betreft betekent deze onvermijdelijke ontwikkeling het op één lijn brengen van archeologiebeleid en erfgoedbescherming in uiteenlopende zones. Een overheid en haar achterban staan immers voor een belangenafweging volgens inzichtelijke procedures die gelijke rechtzekerheid bieden aan gelijke partijen. De principes die een overheid daarbij hanteert kunnen voor de ene zone onmogelijk haaks staan op de principes waar men voor de andere zone van uit gaat. Een complicerende factor is dat de inzichten over de betekenis van erfgoed en de wijze waarop de waardering plaatsvindt en de wijze waarop de formele waardering met rechtsgevolgen vorm kan krijgen in belangrijke mate aan verandering onderhevig zijn. Dat betekent ondanks de onvermijdelijkheid van de keuze 'to Sea or not to Sea' dat het uitrollen van een systeem van monumentenzorg en administratie zoals dit op het land een ruime traditie heeft, niet zonder horten of stoten kan geschieden. Integendeel. De algemene belangen mogen dezelfde zijn evenals de langetermijndoelstellingen tot het algemeen nut, maar daarmee blijft het even onmogelijk als ongewenst om veranderingen in één keer door te voeren.

Nee, in de praktijk is er maar één Shakespeariaanse weg om de onvermijdelijke weg naar zee in te slaan, en dat is 'measure for measure'. Bestuurlijke ontwikkelingen van de laatste decennia op nationaal, regionaal en globaal plan zullen in de voordracht de revue passeren, stap voor stap, 'measure for measure'.